

Folkeskolen skal undervise elever i livreddende førstehjælp:

Halvdelen af folkeskolerne tilbyder ikke den lovpligtige undervisning i livreddende førstehjælp

Selvom det har været lovpligtigt for folkeskolen siden 2005 at undervise eleverne i livreddende førstehjælp, er det ifølge en ny undersøgelse kun omkring halvdelen af skolerne, der gør det. Der er ellers her et stort potentiale for at klæde eleverne på til at træde til med hurtig hjælp, som kan redde liv. Forskerne peger på, at der er behov for strukturelle ændringer som fx at gøre undervisningen til et timefast fag i folkeskolen, hvis flere skoler skal opfylde kravet og uddanne eleverne til at redde liv. Samtidig bør lærerne hjælpes og klædes bedre på til at stå for undervisningen.

I de seneste 20 år er Danmark blevet en nation af førstehjælpere, hvor det er naturligt at træde til ved hjertestop uden for hospital. I samme periode er overlevelsen efter hjertestop uden for hospital firedoblet. Formodentligt er en af de væsentligste forklaringer på den positive udvikling, at mange borgere har gennemført et kursus i livreddende førstehjælp, bl.a. i forbindelse med erhvervelse af kørekort, hvor et førstehjælpskursus har været obligatorisk siden 2005. Dermed er mange forberedt på at træde til.

I folkeskolen har det også siden 2005 været obligatorisk at undervise eleverne i livreddende førstehjælp. Men en ny undersøgelse gennemført af Region Hovedstadens Akutberedskab i samarbejde med Dansk Råd for Genoplivning og Statens Institut for Folkesundhed, SDU, viser, at blot halvdelen af folkeskolerne lever op til det.

Undersøgelsen viser, at der er stor opbakning til undervisningen i livreddende førstehjælp i folkeskolen. Både lærerne og skolelederne mener, at undervisningen hører hjemme i folkeskolen, men alligevel er det vanskeligt for skolerne at gennemføre den. Udfordringen er bl.a., at undervisning i livreddende førstehjælp ikke er et timefast fag, og derfor er der ingen ramme for at implementere undervisningen i skolerne.

- Der er desværre ikke nogen fagspecifik lærergruppe, der har ansvaret for, at undervisningen gennemføres. Dermed er man i høj grad afhængig af, at der er en ildsjæl på skolen, som tager initiativ til at undervise eleverne. Når det er så personbåret, bliver undervisningen aldrig systematisk udbredt, som der er behov for og lovkrav om, siger Carolina Malta Hansen, klinisk forskningslektor og kardiolog fra Region Hovedstadens Akutberedskab og Herlev og Gentofte Hospital.

Blot hver tredje skoleklasse bliver undervist i livreddende førstehjælp

Carolina Malta Hansen er forskningslederen bag undersøgelsen, der er gennemført med støtte fra TrygFonden. Hun mener, at der er behov for politisk handling, hvis flere skoler skal leve op til undervisningspligten.

- Vi gennemførte en lignende undersøgelse i 2013, og andelen af skoler, der gennemfører undervisningen i dag, er på samme niveau som dengang. Der er altså intet sket i de seneste ti år, hvilket kalder på strukturelle ændringer, hvis den livreddende førstehjælpsundervisning skal blive en succes i folkeskolen. I dag er det blot én ud af tre skoleklasser, der modtager undervisning, og derfor kunne man fx gøre førstehjælpsundervisningen til fast del af pensum i idræt eller biologi, ligesom man har gjort i Norge. Så er der ikke tvivl om, hvilke lærere på skolen der har ansvaret for undervisningen, og faglærerne kan blive klædt på til at undervise som en del af deres uddannelse, siger Carolina Malta Hansen.

Målet er at uddanne en hel nation af førstehjælpere

Undersøgelser viser, at har man modtaget undervisning i livreddende førstehjælp, er man mere

tilbøjelig til at træde til, hvis der sker et hjertestop. Dette var bl.a. baggrunden for, at den lovpligtige undervisning i folkeskolen og ved erhvervelse af kørekort blev vedtaget af Folketinget for knap 20 år siden. Samtidig er undervisningen i skolerne med til at skabe mere lighed inden for sundhed, da eleverne kommer fra alle samfundslag – og dermed også fra de boligområder, hvor der er øget risiko for hjertestop, men hvor få i dag træder til.

Gratis undervisningsmaterialer skal øge andelen, som modtager undervisning i livreddende førstehjælp og stroke

Dansk Råd for Genoplivning har netop lanceret gratis undervisningsmaterialer i form af et undervisningsforløb på seks lektioner med tilhørende øvelser og undervisningsfilm – tilsvarende er der også materialer til et undervisningsforløb om stroke (blodprop eller blødning i hjernen). Undervisningsmaterialerne, der er udviklet med støtte fra A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal, skal gøre det nemt for lærerne at undervise eleverne.

- Det er forståeligt, at lærerne gerne vil føle sig godt klædt på til at undervise i hjertemassage og brug af hjertestartere, og at det kan være én af forklaringerne på den manglende undervisning. Vi stiller derfor et færdigt læringskoncept til rådighed for lærerne, som ikke kræver særligt forhåndskendskab til livreddende førstehjælp. Vi håber, at det sammen med vores igangværende arbejde for at skabe et øget politisk fokus på området vil forbedre rammerne for førstehjælpsundervisningen. Det er vigtigt, at vi får uddannet så mange som muligt i at redde liv, så flere kan overleve hjertestop og stroke i fremtiden, siger Stine Strandkjær, direktør i Dansk Råd for Genoplivning.

Undervisningsmaterialerne er målrettet 6.-8. klassesetrin og kan downloades på www.hjernehjertehjaelp.dk

Om undersøgelsen

Spørgeskemaundersøgelsen er gennemført i maj og juni 2024 af Region Hovedstadens Akutberedskab i samarbejde med Dansk Råd for Genoplivning og Statens Institut for Folkesundhed, SDU. Undersøgelsen er støttet af TrygFonden. Spørgeskemaet er besvaret af 418 skoleledere og 378 klasselærere for 9. klassesetrin fra danske folkeskoler, friskoler og private grundskoler. Læs hele undersøgelsen [her](#)

Fakta om livreddende førstehjælp i folkeskolen

- Ca. halvdelen af folkeskolerne underviser eleverne i livreddende førstehjælp – på klasseniveau er det 1/3 af klasserne, som modtager undervisning.
- Størstedelen af skolelederne og klasselærerne synes, at førstehjælpsundervisning hører til i grundskolen.
- 42% af skolelederne og 20% af klasselærerne har kendskab til, at undervisning i førstehjælp er obligatorisk.
- 16% af klasselærerne vurderer, at de på nuværende tidspunkt i meget høj eller høj grad har kompetencerne til at undervise elever i livreddende førstehjælp på 6.-9. klassesetrin.
- Barriererne for at undervise i livreddende førstehjælp i folkeskolen er bl.a. mangel på passende undervisningsmateriale, usikkerhed om, hvordan det skal implementeres i skolepensum, hvem der skal udføre undervisningen, samt hvordan undervisningen skal gennemføres.

Kilde: Implementering af førstehjælpsundervisning i grundskolen, 2024

Nuværende krav til undervisningen i livreddende førstehjælp

Ifølge folkeskolens Fælles Mål for Færdselslære skal eleverne efter 9. klasse kunne "demonstrere teknikker til livreddende førstehjælp og til at stoppe livstruende blødninger"

samt have "viden om livreddende førstehjælp". Førstehjælpsundervisning er en del af det obligatoriske emne Færdselslære. Obligatoriske emner tildeles ikke et fast antal timer, som eleverne minimum skal undervises i. Obligatoriske emner skal integreres i undervisningen, og den enkelte skole kan selv beslutte fag, klassetrin, antal timer og til en vis grad også undervisningsindhold.

Sådan foregår undervisningen i livreddende førstehjælp i dag

I dag organiseres undervisning i førstehjælp forskelligt på skolerne og er sjældent integreret i færdselsundervisningen, til trods for at førstehjælp er omfattet af det obligatoriske emne færdselslære. Undersøgelsen viser, at undervisningen i livreddende førstehjælp ofte gennemføres som temadag og som regel på 8. klassetrin.

For yderligere information kontakt

Carolina Malta Hansen, klinisk forskningslektor og kardiolog fra Region Hovedstadens Akutberedskab og Herlev og Gentofte Hospital, tlf.: 6012 6127, e-mail: carolina.malta.hansen.01@regionh.dk

Stine Strandkjær, direktør i Dansk Råd for Genoplivning, tlf.: 2857 0677, e-mail: stine.strandkjaer@regionh.dk